

5. Волкова Ю.А. Передумови («фільтри») касаційного оскарження в адміністративному судочинстві: зміст, види, особливості, порядок застосування. *Law. State. Technology*. 2021. Вип. 1. С. 67–78.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-372-9-9>

STRATEGY AND PRACTICE OF BUILDING THE RULE OF LAW

СТРАТЕГІЯ ТА ПРАКТИКА РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Tertyshnyk V. M.

*Doctor of Law, Professor,
Academician of the Academy
of Political and Legal Sciences of Ukraine,
Professor at the Department of Law
Enforcement and Criminal Law,
University of Customs and Finance
Dnipro, Ukraine*

Тертишник В. М.

*доктор юридичних наук, професор,
академік Академії політико-правових
наук України, професор кафедри
правоохоронної діяльності
та кримінально-правових дисциплін,
Університет митної справи
та фінансів
м. Дніпро, Україна*

Правова демократія – це демократія в рамках справедливих законів, заснованих на засаді верховенстві права та інших принципах правової держави, на виваженому поєднанні прав і обов'язків громадян, їх неухильному дотриманні, організація суспільства, яке гарантує максимально можливі та окреслені законом права і свободи людини, надає широкі можливості участі народу як в управлінні державою та організації суспільного життя, так і контролю суспільства за діяльністю влади, забезпечує прозорість та відкритість дій влади, дієвість системи механізмів стримування і противаг проти узурпації влади.

Синергетичне поєднання народовладдя як форми реалізації ідей правової держави через забезпечення влади народу з правовою демократією як змістовним наповненням самого народовладдя створює реальні можливості для прогресивного розвитку суспільства, на що акцентується увага дослідників проблем розбудови правової держави [1–3]. Релевантною є проблема удосконалення референдної демократії, запровадження демократичних виборів, з правом висунення кандидатів у депутати усіма громадськими організаціями та юридичними особами,

включаючи вузи, військові частини; скасування фінансування партій з державного бюджету. Запровадження механізмів фінансування політичних партій з державного бюджету недоречно як за сенсом концепту справедливості та принципу того, що «усі об'єднання громадян рівні перед законом», так і з урахуванням корупційних ризиків.

Наразі, формування парламенту за списками від партій і блоків приводить як до можливостей монополізації влади, так і до прояву рис маніпулятивної демократії, до гіпертрофованої форми політизації законодавчої влади, влади, яка має бути професійною, виваженою, незалежною і незаангажованою, адже має справу з найбільш складною, тонкою і доленосою матерією – правом як математикою свободи.

Існуюча схема роботи парламенту штовхає парламентарів на створення штучної політичної коаліції більшості, що автоматично залишає інших в опозиції до неї. З одного боку, конкуренція – двигун прогресу. Але держава як човен. Якщо енергійніше гребуть ліві весла, човен розбивається об правий берег, якщо праві – сідає на мілину лівого берега. Щоб човен плыв по фарватеру, має хтось узгоджувати цей процес. У політичному сенсі цим штурманом мав би виступати блок центристських сил. Але в існуючій системі влади для нього не передбачено правового поля існування.

В законодавчій владі варто забезпечити скорочення чисельності депутатів з 450 до 300 відповідно до волевиявлення народу 16 квітня 2000 року на всеукраїнського референдуму. Конституційний Суд 27 червня 2000 року (Справа N 1-38/2000 N 1-в/2000) визнав, що схвалені всеукраїнським референдумом за народною ініціативою питання, викладені в Указі Президента України «Про проголошення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою», є обов'язковими для розгляду і прийняття рішень у порядку, визначеному Конституцією України, зокрема її розділом XIII «Внесення змін до Конституції України», та законами України. Виходячи з того, що результати референдуму не потребують затвердженню Верховною Радою України, думаємо що варто прийняти рішення РНБО про введення в дію даного прийнятого на референдумі положення, та оприлюднення його Указом Президента України. На основі цього Верховна Рада України має невідкладно прийняти зміни до Виборчого кодексу.

В реаліях сьогодення контроль за дотриманням прав і свобод людини в діяльності органів влади та їх посадових осіб залишився без належного інституційного і правового забезпечення. В аспектах удосконалення чинної моделі правової держави доцільно закріпити за прокуратурою виконання функції нагляду за забезпеченням верховенства права в

державі, розширити компетенцію Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, зміцнити незалежність судової гілки влади та слідчих органів. Для забезпечення справедливості в державі має бути забезпечена незалежність та ефективна діяльність слідчих органів.

Важливими завданнями реалізації курсу на розбудову правової держави є забезпечення законності в державі, демонополізація, деолігархізація, деофшоризація, декриміналізація економіки та об'єктів енергетичної безпеки, розмежування бізнесу і влади та усунення корупційних ризиків, деполітизація правоохоронних органів. Необхідно розробити та прийняти кодекс – «Про захист суспільної моралі та збереження культурної спадщини».

Одна з важливих задач держави – забезпечення конституційних засад власності держави і народу на землю та природні ресурси. Земля – поверхня суші з ґрунтами, корисними копалинами та іншими елементами, водними, рослинними та іншими природними ресурсами, органічно поєднані з атмосферою та цілісною планетарною системою, функціонують і еволюціонують разом з життєдіяльністю самої людини та утворюють неповторну синергетичну природну домівку існування людства, яка досить вразлива, не терпить марнотратства, потребує бережного відношення та захисту. Земля знаходиться в єдності з її надрами, водними та іншими природними ресурсами, багата не тільки чорноземом, а й копалинами. Зазначимо, що в Кодексі України про надра закріплено безальтернативне правило: *«Надра є виключною власністю Українського народу і надаються тільки у користування. Угоди або дії, які в прямій або прихованій формі порушують право власності Українського народу на надра, є недійсними»* (ст. 4). Продавати землю – це рівнозначно продавати себе і свою волю на цій землі. Землю отримали люди на засадах природного права. Її, як і свободу, не можна втрачати чи продавати.

В аспекті забезпечення системності та єдності правового регулювання в конституційному праві логічно буде на основі чинних норм Конституції України, Резолюції 1803 (XVII) Генеральної Асамблеї ООН, що закріплює принцип невід'ємного суверенітету права народів і націй над природними ресурсами та здійснення цього права в інтересах їх національного розвитку та благополуччя населення, а також з урахуванням інших міжнародних правових актів, сформував та прийняти окремий інтегративний за своїм рівнем узагальнення кодифікований правовий акт – «Природоресурсний кодекс України», одну з глав якого присвятити більш широкому розкриттю системи та гарантій забезпечення природоресурсних прав людини та енергетичної безпеки держави.

Література:

1. Сирота М. Д. Україна в геополітичному просторі третього тисячоліття. Вид. 2-ге. Київ : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2007. 216 с.
2. Тертишник В. М. Конституція України. Науково-практичний коментар. Вид. 2-ге, доповн. і перероб. Київ: Алерта, 2023. 430 с.
3. Щербанюк О. В. Народний суверенітет і реалізація владоспроможності демократичної держави: монографія. Київ: Логос, 2013. Кн.2. 306 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-372-9-10>

**CONSTITUTIONAL REFORM AS A BASIS
FOR EUROINTEGRATION PROCESSES IN UKRAINE**

**КОНСТИТУЦІЙНА РЕФОРМА ЯК ОСНОВА
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ**

Chukaeva V. O.

*Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor at the Department
of Theory of State and Law,
Constitutional Law
and Public Administration,
Oles Honchar Dnipro
National University
Dnipro, Ukraine*

Чукаєва В. О.

*кандидат історичних наук,
доцент кафедри теорії держави
і права, конституційного права
та державного управління,
Дніпровський національний
університет імені Олеса Гончара
м. Дніпро, Україна*

На сьогодні в Україні відбувається глибока конституційна реформа, яка має основну конституційну політико-правову доктрину правової держави та доктрина поділу влади. Які зафіксовані в конституційних нормах-принципах ще з 1996 року, але, на жаль, у правовій реальності ці принципи так і не діють, що зумовили необхідне завдання політичного істеблїшменту проведення нової, вже четвертої конституційної реформи – переходу до парламентсько-президентської республіки [1]. У цій ситуації, сам парламент у системі публічної влади стає, як єдиний законодавчий вищий орган центральної влади, який обирається народом. У даній ситуації розширено повноваження парламенту республіки та формування уряду парламентом і зростає відповідальність уряду перед ним. Це пояснюється